

Амьсгалын замын халдвар үүсгэгч зарим вирус ба эмнэл зүйн илрэлийг харьцуулан судалсан дүн

*Б.Ариунхишиг¹, Ч.Хишигмөнх², О.Солонго¹, Ш.Энхтөр¹,
Б.Дармаа², Мина Накаучи³, Тоцумо Хагаяма³*

*¹Эх Хүүхдийн Эрүүл Мэндийн Үндэсний Төв, ЭМЯ, Монгол улс,
²Халдварт Өвчин Судлалын Үндэсний Төв, ЭМЯ, Монгол Улс,
³Япон Улсын Халдварт Өвчний Үндэсний Хүрээлэн, Токио хот*

Үндэслэл:

- ▶ Улирлын томуугийн дэгдэлтийн үед томуу, томуу-төст өвчин (ТТТӨ) нь 200 гаруй төрлийн вирусээр үүсгэгддэг ба өвчлөлийн халдварлалт хамран тархах түвшин нь бага насны хүүхдүүдийн дунд 30-48%-д хүрч, амьсгалын замын хүндэрсэн халдвараар эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэх, хүндрэх эрсдэл илүү тохиолддог.
- ▶ ТТТӨ оношлогдон эмчлэгдэж буй хүүхдүүдийн 90%-д нь үүсгэгчийг илрүүлж, эмнэлзүйн оношийг бүрэн тодруулж чадахгүй байна.
- ▶ ТТТӨ, бусад амьсгалын замын өвчин үүсгэгч вирусүүдийн тархалтыг тодорхойлж, эмнэл зүйн илрэлийг харьцуулах шаардлагатайг үндэслэн энэхүү судалгааг хийж байна.

Хэвлэлийн тойм:

- ▶ 2008/2009, 2009/2010 он (Сэлэнгэ аймаг, Багануур дүүрэг) - ТТТӨ-ний тохиолдолын 58.8% - 84.6% 0-5 хүртлэх насны хүүхдүүд эзэлж байсан.[1]
- ▶ 2011/2012 оны хүйтний улиралд томуугийн В хэвшинжийн вирус давамгайлж А(Н3N2) ба цартахлын А(Н1N1) дэд хэвшинжийн вирус давамгайлж эмнэлэгт хэвтэлт ихэссэн.[2]
- ▶ ТТТӨ-өөр 0-15 насны хүүхэд зонхилон (80,6%) өвчилж, үүний дотор 1-4 насны хүүхдийн өвчлөл хамгийн өндөр (40,9%) байна. 2014-2017 онуудад томуугийн А хүрээний (Н1N1, Н3N2) вирус зонхилж (59,9-78,8%) байгаагийн зэрэгцээ RSV жилээс жилд нэмэгдэж (20,5-39,7%) байна. (Монголын хүүхдийн анагаах ухаан 2017он)

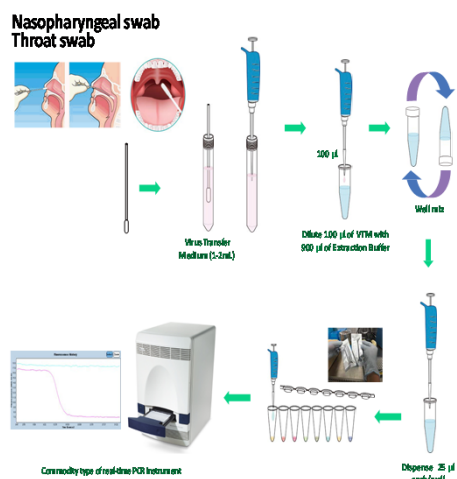

- Италийн судлаачдын бронхолит өвчнөөр эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн 12 сар хүртэлх насны 182 хүүхдийн хамрын угаадас сорьцонд амьсгалын замын өвчлөл үүсгэгч 14 вирус илрүүлсэн судалгааны үр дүнгээр **57,2% нь эерэг** үр дүнтэй гарснаас **41,2% нь RSV**, 12,2% нь бокавирус, **8,8% нь риновирус** байсан байна. [3]
- Хонг Конгд амьсгалын замын өвчний улмаас эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн хүүхдүүдээс 12 сарын хугацаанд цуглуулсан 475 сорьцонд мультиплекс ПГУ-ын аргаар амьсгалын замын өвчин үүсгэгч 20 вирус илрүүлэх судалгааны үр дүнд **47% нь эерэг** үр дүнтэй байснаас **томуу, иж томуугийн вирус ба RSV 51%** -ийг нь эзэлж байжээ. [7]
- Томуугийн А вирус 3 ба 6 сард, томуугийн В вирус 1, 2, 4 саруудад, RSV 2-9 сарын хооронд, аденовирус холимог саруудад хамгийн их дэгдэлттэй байсан бол риновирус болон коронавирус өвөл болон хавар эрт гарч байсан байна. [7]

Арга, аргачлал:

ЭХЭМҮТ-ийн АЭЭСТ-т 2016-2017 онд хэвтэж эмчлүүлсэн 417 хүүхдэд хамар, залгиурын арчдас цуглуулж Япон улсын Токио хотын Халдварт Өвчний Үндэсний Хүрээлэнгийн захиалгаар “EIKEN” компанид үйлдвэрлэсэн RT-LAMP цомог ашиглан ХӨСҮТ-ийн Вирус судлалын лабораторид түгээмэл тохиолддог ТТТӨ-ний вирусийг илрүүлж, эмнэлзүйн шинжийг асуумжаар авч насны бүлэг болон вирусын эерэг, сөрөг тохиолдлоор харьцуулан судалж байна.

Үр дүн:

2016 - 2017 онд 417 эмчлүүлэгч:

- Сорьцод вирус илэрсэн 190 (45.56%) тохиолдол
- 0-12 сартай хүүхдэд 99 /190 (51.3%) тохиолдол
- ТТТӨ-д гэртээ өртсөн 369 - 78.3%
  - вирус илэрсэн 169
  - вирус илрээгүй 200
- Гэр, хашаа байшинд 266 - 63,7%

Илэрсэн вирус:

- ▶ A /H1N1/
- ▶ Influenza B
- ▶ Респиратор – синтициаль вирус
- ▶ Хүний метапневмовирус
- ▶ Риновирус
- ▶ Иж томуугийн вирус
- ▶ Хүний бока вирус
- ▶ Корона вирус
- ▶ Аденовирус

Респиратор- синтициаль вирус:

- 94/190(49.5%) тохиолдол

Насны бүлгээр:

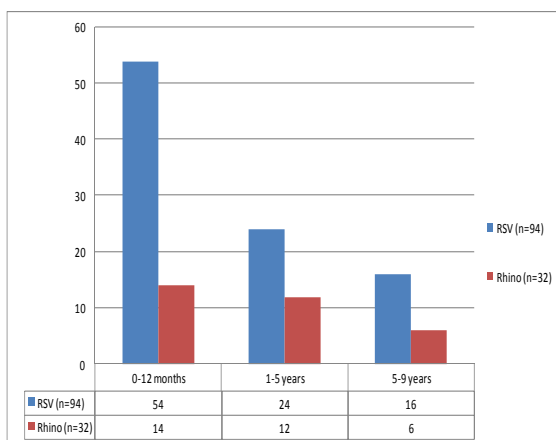
- 0-12 сартайд 54/94(57.4%)
- 1-4 настайд 24/94 (25,5%)
- 5-9 настайд 16/32 (17%)

Риновирус:

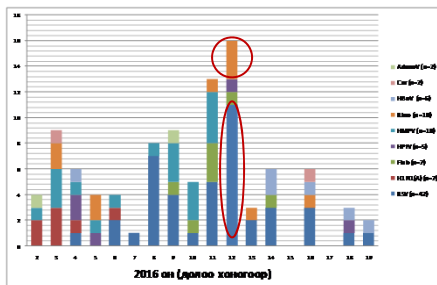
- 32/190 (16,8%) тохиолдол

Насны бүлгээр:

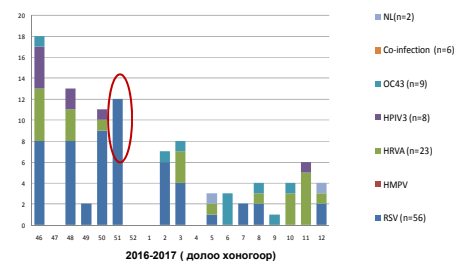
- 0-12 сартайд 14/32 (43,7%)
- 1-4 настайд 12/32 (37,5%)
- 5-9 настайд 6/32 (18,7%)

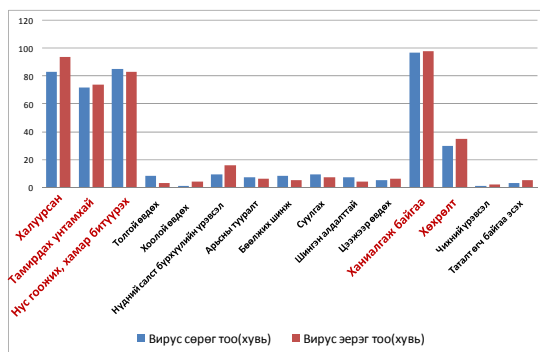
**Эпидемиологийн долоо хоногээр вирусын хөдлөл зүйг гаргахад
2016 онд 8-12 дахь долоо хоногт, 2016-2017 онд 46-51 дэх долоо хоногт
вирусын илрэлт нэмэгдэж байсан.**

Зураг 1. ЭХЭМҮТ-ийн АЭЭСТ-аас цуглуулсан сорьц, илэрсэн вирус (эпидемиологийн долоо хоногээр)

Зураг 2. ЭХЭМҮТ-ийн АЭЭСТ-аас цуглуулсан сорьц, илэрсэн вирус (эпидемиологийн долоо хоногээр)

Эмнэл зүйн шинжүүдийн хувьд томуу зэрэг ба сөрөг бүлэгт халуурах (93%), хамар битүүрэх/ нус гоожих(81%), ханиалгах(99%) шинжүүд зонхилон илэрсэн.

Респиратор-синцитиаль, риновирусийн халдварын үед дундаж ор хоног 7 байгаа нь бусад хэв шинжээр үүсгэгдсэн өвчлөлийн тохиолдолуудтай харьцуулахад явц удаан байна.

АЗЦХӨ ба үүсгэгчийн хоорондын шүтэлцээ

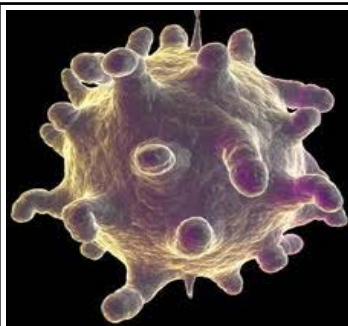
“Хүүхдийн амьсгалын замын цочмог халдвар” Д.Малчинхүү, Н.Жаргалсайхан, Г.Оросоо

Амьсгалын замын цочмог халдварын байрших бүс	Үүсгэгч вирус Ихэнх тохиолдолд	Зарим ховор тохиолдолд
Хамар, залгиурын үрэвсэл	<ul style="list-style-type: none"> • Риновирус, иж томуу ба томуугийн вирус • Коронавирус, RS вирус герпесийн вирус 	<ul style="list-style-type: none"> • Аденовирус • Коксаки вирус • ECHO вирус • Эпштейн - Баррын вирус
Сахуулайт үрэвсэл	<ul style="list-style-type: none"> • Иж томуугийн вирус 	<ul style="list-style-type: none"> • Томуугийн вирус • Аденовирус • RS - вирус • Улаанбурханы вирус
Гуурс-гуурсанцрын үрэвсэл	<ul style="list-style-type: none"> • RS вирус • Иж томуугийн вирус 	<ul style="list-style-type: none"> • Томуугийн вирус
Уушгины үрэвсэл	<ul style="list-style-type: none"> • RS вирус • Иж томуугийн вирус • Томуугийн вирус 	<ul style="list-style-type: none"> • Аденовирус • Улаанбурханы вирус • Салхин цэцгийн вирус

Респираторно-синцитиальны вирусийн халдвар (RSV)

- ▶ Бөглөрөлтөт бронхит, бронхиолит хэлбэрээр амьсгалын дутагдалд хүргэдэг.
- ▶ Дутуу нярай, уушгины дутуу хөгжилтэй, зүрхний гажигтай, уушгины архаг эмгэгтэй хүүхдүүд илүү өртөмтгий байдаг онцлогтой.

Риновирусийн халдвар (Rhinovirus)

- ▶ Энтеровирустай төстэй, гадаад орчинд тэсвэр муутай.
- ▶ Вирус хамрын салстаар дамжин орох ба хамраас шингэн нус их хэмжээтэй ялгарч, хамрын үүдэн хэсэг шархална.
- ▶ Залгиурын ар хананд өнгөр харагдах ба хүзүүний тунгалагийн зангилаанууд томрох шинжүүд илэрнэ.

- ▶ Вирусийн эсрэг эмийн хэрэглээ 2%, эмчлүүлэгчдийн 66.9 % антибиотик хэрэглэсэн, эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн хүүхдүүдийн хувьд тохиолдол бүрт уушгины хатгалгаа, амьсгалын замын цочмог халдварын хүнд хэлбэр илэрсний улмаас эмнэл зүйн удирдамжийн дагуу антибиотик эмчилгээ дунджаар 6 хоног хэрэглэв.
- ▶ Судалгаанд хамрагдсан вирус илрээгүй хүүхдүүд нь томуугийн вакцинд огт хамрагдаагүй, томуу эерэг бүлгээс нэг хүүхэд вакцинд хамрагдсан байв.
- ▶ ДЭМБ-аас эрсдэлт бүлгийн хүн амыг жил бүр томуугийн вакцинд хамруулах стратеги, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх, хүн амын эрүүл мэндийн боловсролыг сайжруулахад анхаарах шаардлага байна.

Дүгнэлт:

- ▶ ТТӨ-ний эмчлэгдэх хугацааг богиносгох, хүндрэлээс сэргийлэх, эмийн хэрэглээг оновчтой болгохын тулд эрүүл мэндийн байгууллагуудад вирус илрүүлэх хурдавчилсан шинжилгээг нэвтрүүлж, вирусийн эсрэг эмчилгээг эрт эхлэх
- ▶ Бактериологийн шинжилгээний хүртээмжийг сайжруулж антибиотикийг мэдрэг чанарыг үндэслэн хэрэглэх зарчимд шилжих
- ▶ Эрсдэлт бүлгийн хүн амыг жил бүр томуугийн вакцинд хамруулах стратеги, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх, хүн амын эрүүл мэндийн боловсролыг сайжруулахад анхаарах
- ▶ ТТӨ өвчин үүсгэгч вирусийн хөдлөл зүй нь өвчтний нас, жилийн улирлаас хамааралтай байх хандлагатай бөгөөд монгол орны онцлогийг олж тогтоохын тулд энэ судалгааг цаашид үргэлжлүүлнэ.

Талархал:

Монголд хийгдсэн энэ судалгааны ажил нь Япон улсын Токио хотын AMED сангийн санхүүжилтээр хийгдсэн болно.

Acknowledgements: *The research work is part of the collaboration research in Mongolia funded by AMED fund in Japan, Tokyo.*

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА